

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»

Економічний факультет

Кафедра теоретичної і прикладної економіки

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ФОНДОВІ БІРЖІ

Освітня програма Підприємництво, торгівля та біржова діяльність

Спеціальність 076 "Підприємництво, торгівля та біржова діяльність"

Галузь 07 "Управління та адміністрування"

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від 29 серпня 2019 р.

м. Івано-Франківськ - 2019

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Фондові біржі
Викладач (-і)	Васильченко Сергій Миколайович, к.е.н., доцент
Контактний телефон викладача	050 - 3735986
Е-mail викладача	vasm@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Денна форма, заочна форма
Обсяг дисципліни	4 кредити ЄКТС, 120 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua
Консультації	Консультації проводяться відповідно до Графіку консультацій, розміщеному на інформаційному стенді та сайті кафедри https://ktype.pnu.edu.ua/графік-проведення-консультацій/ .
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p>Фондовий ринок – це складний механізм розподілу та перерозподілу капіталу, який забезпечує концентрацію інвестиційних ресурсів, що є необхідною умовою стійкого розвитку національної економіки. Поєднуючи продавців та покупців фондових інструментів, він здійснює перелив вільних грошових коштів приватних та інституціональних інвесторів в реальний сектор економіки, що забезпечує розробку та впровадження інноваційних технологій, підвищення рівня ефективності використання ресурсів та продуктивності праці. Трансформуючи заощадження в капітал, та спрямовуючи його в перспективні економічні галузі, фондовий ринок виступає важливим елементом державної політики, спрямованої на стійке економічне зростання.</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p>Метою дисципліни є формування у студентів системи знань, необхідних для розуміння: механізмів функціонування ринку цінних паперів як невід’ємної складової фінансового ринку; його структури; основних тенденцій та перспектив розвитку в умовах глобалізації. Основними цілями вивчення дисципліни «Фондові біржі» є набуття студентами знань щодо:</p> <ul style="list-style-type: none"> – визначення місця фондових бірж у фінансовій системі; – визначення сутності та особливостей функціонування фондових бірж; – обґрунтування необхідності державного регулювання фондових бірж з урахуванням специфіки економічного і соціального розвитку України; – повноважень органів влади, які здійснюють правове регулювання фондових бірж; - формування уявлення правового забезпечення діяльності фондової біржі та правове забезпечення функціонування позабіржового ринку цінних паперів; – особливостей правового регулювання розкриття інформації на ринку цінних паперів. 	
4. Результати навчання і компетентності	
<p>Результати навчання</p> <p>ПРН 1. Використовувати базові знання з підприємництва, торгівлі і біржової діяльності й уміння критичного мислення, аналізу та синтезу в професійних цілях.</p> <p>ПРН 2. Застосовувати набуті знання для виявлення, постановки та вирішення завдань за різних практичних ситуацій в підприємницькій, торговельній та біржовій діяльності.</p> <p>ПРН 6. Вміти працювати в команді, мати навички міжособистісної взаємодії, які дозволяють досягати професійних цілей.</p>	

ПРН 15. Оцінювати характеристики товарів і послуг у підприємницькій, торговельній та біржовій діяльності за допомогою сучасних методів.

ПРН 17. Вміти вирішувати професійні завдання з організації діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур і розв'язувати проблеми у кризових ситуаціях з урахуванням зовнішніх та внутрішніх впливів.

Компетентності

ІК 1. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та проблеми у сферах підприємницької, торговельної та біржової діяльності або в процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів відповідних наук і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

ЗК 7. Здатність працювати в команді.

СК 2. Здатність обирати та використовувати відповідні методи, інструментарій для обґрунтування рішень щодо створення, функціонування підприємницьких, торговельних і біржових структур.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни 180 год.

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	30
семінарські заняття	30
самостійна робота	60

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
3	076 "Підприємництво, торгівля та біржова діяльність"	2	обов'язковий

Тематика курсу

Тема	кількість год.					
	Денна форма			Заочна форма		
	лекції ї	семінар и	самостій на робота	лекції ї	семінар и	самостій на робота
Тема 1. Сутність та значення фондового ринку, його структура та основні функції. Класифікація фондових ринків. Горизонтальні та вертикальні структури національних фондових ринків.	2	2	-	2	2	5
Тема 2. Основи функціонування біржового фондового ринку. Поняття організатор торгівлі та основні вимоги до їх діяльності. Організатори торгівлі цінними паперами: фондові біржі, позабіржові фондові торговельні системи. Історія створення бірж у західних країнах.	2	2	-	2	2	5
Тема 3. Організаційно-правові основи функціонування фондової біржі.	2	2	5	2	2	5

<p>Засновники біржі та її члени. Категорії членів біржі. Критерії прийому в члени біржі. Права і обов'язки біржових членів. Ієрархія і повноваження органів управління біржею. Функції загальних зборів. Характеристика функцій виконавчих комітетів біржі. Спеціалізовані органи біржі. Учасники біржової угоди та учасники біржової торгівлі: характеристика основних функцій. Брокерська та дилерська діяльність. Кліринг і розрахунки за біржовими угодами. Правове регулювання та розвиток фондових бірж в Україні.</p>						
<p>Тема 4. Сутність котирування та його види. Види біржових угод. Фіксингове, мультифіксингове котирування. Курс дня (курс рівноваги). Процедура визначення курсу дня.</p>	2	2	5	2	2	5
<p>Тема 5. Критерії і порядок допуску цінних паперів. Переваги та недоліки перебування в лістингу. Контроль за компаніями-емітентами. Делістинг: основні вимоги. Алгоритм входу до ринку: укладання угоди брокерською конторою, біржовий наказ, виставлення гарантій, що підтверджують взяті обов'язки, умови зв'язку між брокерською фірмою і клієнтом.</p>	2	2	5	2	2	5
<p>Тема 6. Техніка проведення біржових торгів. . Види біржових наказів та угод. Повні й неповні лоти. Накази на купівлю і продаж. Накази на день, тиждень, місяць, відкриті накази. Накази «стоп», накази «на вибір брокера», лімітні накази. «Короткі накази» — продаж акцій без покриття. Види коротких продажів. Купівлі з використанням маржі. Виконання наказів. Встановлення цін. Кліринг. Клірингові банки. Біржовий бюлетень, його значення для організації торгівлі. Звіт клієнту.</p>	4	4	5			5

Механізм ліквідації біржової угоди						
Тема 7. Сутність і види спотових угод.	2	2	5			5
Тема 8. Сутність і види форвардних угод. Класифікація форвардних контрактів по гарантії: угоди з премією (прості, подвійні, складні, кратні). Угоди з умовами.	4	4	5			5
Тема 9. Інформаційне забезпечення та “прозорість” фондового ринку. Структура фінансових звітів емітентів та її аналіз різними суб`єктами фондового ринку. Рейтингові агентства, їх роль на ринку. Інформація в пресі про ринкові цінні папери та її аналіз.	2	2	5			5
Тема 10. Технологія торгівлі цінними паперами. Техніка проведення аукціонів. Види аукціонів.	2	2	5			5
Тема 11. Історія виникнення, сутність та роль фондових індексів на ринку цінних паперів. Основні типи фондових індексів: середні арифметичні та середні геометричні. Середні, зважені за розмірами ринкової капіталізації. Індеси зарубіжних фондових ринків: Dow Jones, Standard and Poors, DAX. Міжнародні індекси. Індеси Міжнародної фінансової корпорації (IFC): IFC Frontier, IFC Global, IFC Investable.	4	4	5			5
Тема 12. Українські фондові індекси: їх виникнення, становлення та значення. Проблеми оцінки ринкової вартості акцій українських емітентів та обсягів ринкової капіталізації. Включення України до індексу IFC Frontier на базі індексу ПФТС. Фондові індекси України: Комекс-брок, Wood-15, ProU-50, Індекс ПФТС.	2	2	5			5
ІНДЗ			10			10
Усього годин	30	30	60	10	10	70

6. Система оцінювання курсу

Загальна система оцінювання курсу	100 балів – (50 балів протягом семестру та 50 балів за екзамен)				
	Поточне тестування та самостійна робота			Екзаменаційна робота (екзамен)	Сума балів з навчальної дисципліни
	Модуль 1		Модуль 2		
	Змістовий модуль 1 поточний контроль	Змістовий модуль 2 Самостійна робота	Змістовий модуль 3 Індивідуальне науково-дослідне завдання		
	Теми 1-16	Теми 1-16	Теми 1-16	Теми 1-16	
	30	10	10		
50			50	100	
Семінарські заняття	Поточні оцінки 2, 3, 4, 5, які можуть отримати під час семінарських занять сумуються і розраховується середнє арифметичне (із заокругленням до десятих). Середній бал за поточний контроль переводиться у 30 бальну шкалу.				
Самостійна робота	Студент опрацьовує питання, що призначенні для самостійного вивчення і для контролю проходить тестування в системі дистанційного навчання (дві спроби – кращий результат). Максимальна кількість балів за тестування становить 10 балів.				
Вимоги до письмової роботи	Вивчення дисципліни передбачає обов'язкове виконання індивідуального науково-дослідного завдання (ІНДЗ). Студент проводить самостійне дослідження на тему «Фондові біржі країн світу», обираючи для прикладу окрему країну. Максимальна кількість балів за ІНДЗ становить 10 балів.				
Умови допуску до підсумкового контролю	Студент повинен набрати не менше 25 балів у сумі за три змістові модулі: ЗМ 1. Поточний контроль (1-30 балів). ЗМ 2. Самостійна робота (1-10 балів). ЗМ 3. Індивідуальне науково-дослідне завдання (1-10 балів). Якщо студент набрав менше 25 балів. Дозволяється, як виняток, з дозволу декана економічного факультету за заявою, погодженою з кафедрою теоретичної і прикладної економіки, одноразове виконання студентом додаткових видів робіт з навчальної дисципліни (відпрацювання пропущених занять, перекладання змістових модулів, виконання індивідуальних завдань тощо) для підвищення оцінок за змістові модулі.				

7. Політика курсу

Підсумковою формою контролю є екзамен, який проводиться виключно у письмовій формі. Максимальна кількість 50 балів за екзаменаційну роботу. Структура білета включає 4 завдання. Правильна відповідь на 1, 2, 3 питання білету оцінюється максимум в 10 балів; 4 задача оцінюється максимум в 20 балів.

Студентам, які мають з навчальної дисципліни оцінку від 1 до 49, були недопущені або не з'явилися на екзамен, дозволяється ліквідувати академічну заборгованість відповідно до графіку ліквідації академзаборгованості за встановленими правилами.

Очікується, що студенти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення, що визначається Положенням про запобігання та виявлення плагіату у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» <https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/>.

Відвідання занять є важливою складовою навчання. Дозволяється вільне відвідування лекцій. Пропуски семінарських занять відпрацьовуються в обов'язковому порядку на

консультаціях, при цьому оцінка не ставиться, а нб округляється.

8. Рекомендована література

1. Закон України "Про цінні папери та фондовий ринок" від 18.02.2018 р. № 3480-15;
2. Пепа Т. В., Пішеніна Т. І., Лавринович В. В. Біржова діяльність: навч. посібник. – К.: Ліра-К, 2016. – 540с.
3. Біржова діяльність : опорний конспект лекцій [Електронний ресурс http://mgu.edu.ua/docs/biblioteka/oporn_kons.pdf] / укладачі А. М. Одарченко, К. В. Сподар, О. О. Лісніченко. – Електрон. дані. – Х. : ХДУХТ, 2017.
4. Організація біржової діяльності. Цикл лекцій / І.В. Любезна. – Тернопіль: ТНЕУ, 2015. – 94 с.
5. Шкодін І. В. Самоорганізація фондового ринку в умовах глобальної невизначеності: монографія / І. В. Шкодін. – К.: УБС НБУ, 2013. – 406 с.
6. Павлов В.І. та ін. Цінні папери в Україні : Навч. посіб. для студентів вузів. -К.: Кондор, 2004. -398 с.;
7. Биржевое дело: Учебн. пособие / Затов И.К., Ускаленко И. И. - Харьков: Бурун книга, 2005. - 256с.

Сторінки установ, організацій та тематичні сторінки:

1. Офіційний сайт Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ssmc.gov.ua
2. Національний банк України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://bank.gov.ua/>
3. Сайт Верховної ради України. - <http://portal.rada.gov.ua/>
4. Офіційний сайт Світової федерації бірж (WFE). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.world-exchanges.org>
5. Українська біржа [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ux.ua/s204>
6. Фондова біржа «Перспектива» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://fbp.com.ua/EMS.aspx>
7. Методика розрахунку поточної ціни цінного папера: Затв. рішенням Правління ПАТ «Фондова біржа ПФТС» протокол № 220 від 17.01.2018р. // [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://pfts.ua/files/2017/Протокол_220_додаток_Методика_поточної_ціни.pdf

Викладач

Васильченко С.М.